

Til Instituttstyret  
Fra Instituttleder  
Dato 30. november 2023  
Emne **Oppfølging av stillingsplanen**

## 1. Bakgrunn

Styret diskuterte oppfølging av stillingsplanen 9. november (D-sak 4) på bakgrunn av de lønnsmidlene som ble frigjort etter at man i september valgte å ikke gå videre med tilsetting av en demokratiprofessor. Det ble ikke stilt spørsmål ved premissene i notatet som lå til grunn for diskusjonen. Disse la på den ene siden til grunn at instituttet skal bruke tilgjengelige midler heller enn å akkumulere mindreforbruk, og på den andre siden at IFIKK bør være forsiktig med å påta seg for store langsiktige lønnsforpliktelse i en tid der endringer i finansieringsmodellen har skapt ny usikkerhet om de økonomiske utsiktene. Det understrekes videre at det ikke er snakk om å ta prinsippene – beskrevet i styrenotat til møtet 11. november 2021 – som ble lagt til grunn for stillingsplanen vedtatt i februar 2022, opp til fornyet behandling. Styret bør imidlertid vurdere behovet for eventuelle nye stillinger i lys av mulige endringer i så vel det økonomiske grunnlaget som utviklingen i studiepoeng og eksterne forskningsmidler, som er de faktorene som inngår i den gjeldende stillingsplanmodellen. Denne er basert på at alle fag skal ha så mange lærere at antall lærertimer etter fratrukk av eksterne forskningsprosjektfriskjøp over tid overstiger antall vektete studiepoeng (der masterstudenter og studenter i klassiske språk gis dobbelt vekt). Det innebærer at lærertettheten, målt som dette forholdstallet, skal være over 1 i hvert fag. Endringer i lærertetthet kan, hvis det er økonomisk rom for det, tilsa en satsing på felter som ikke ble tilgodesett i den opprinnelige planen. Det samme kan nye strategiske hensyn.

Styret reviderte stillingsplanen våren 2023 ved å vedta å utlyse en ny stilling i etikk. Siden styrebehandlingen har IFIKKs økonomiske utsikter bedret seg ytterligere, vesentlig som følge av nye eksterne forskningsmidler til ansatte på kunsthistorie (ett NFR-prosjekt og ett ERC CoG). Både disse og eksisterende forskningsprosjekter er uttrykk for forskningssterke fagmiljøer, men reduserer samtidig den tilgjengelige lærerstaben i årene som kommer. Virkningen av prosjektakkvisisjonen på lærerressursene og på forholdstallet mellom lærertimer og vektete studiepoeng kommer til syne i de vedlagte, oppdaterte tabellene. Tallene for studiepoeng er uendret fra de som lå til grunn for styrebehandlingen i vår (D-sak 1, 9. mars).

## 2. Faglig leder for FPØ og Honours

I styrediskusjonen om stillingsplanmodellen 11. november 2021 ble det "pekt på at en også må tenke på de særlige forholdene rundt FPØ og andre tverrfaglige studieprogrammer når en planlegger stillinger". I tråd med dette foreslo instituttleder til styremøtet 9. november 2023 å bruke de frigjorte lønnsmidlene fra demokratiprofessoratet til en stilling som faglig leder for de tverrfaglige studietilbudene Honoursprogrammet (studieretning for humaniora) og Filosofi, politikk og økonomi (FPØ). Tanken med en slik stilling er beskrevet i styrenotatet til forrige møte og ble utdypet i diskusjonen der, og dreier seg i hovedsak om behovet for å ha en kompetent og engasjert vitenskapelig ansatt som kan sikre programidentitet og studenttilhørighet til de to tverrfaglige studietilbudene, som begge har svært mange søkere og høye opptakskrav. I diskusjonen ble det reist spørsmål om ikke en slik øremerket stilling kunne svekke det øvrige fagmiljøets ansvar for studietilbudene. Det ble også spurt om ikke det å ansette en person med faglig ansvar for ledelsen av disse spesifikke studietilbudene på sikt ville kunne føre til at stillingsinnehaveren kunne bli låst i sin faglige utvikling. For å motvirke slike uheldige følger av å utlyse en stilling som faglig leder, bør utlysningen understreke at det kreves evne og vilje til å lede de to tverrfaglige studietilbudene fra dag 1, men teksten bør ikke utformes slik at den som får stillingen, låses til slik faglig ledelse for all fremtid. I praksis er dette trolig et mindre problem, siden det uansett tilligger instituttleders styringsrett å disponere lærerstaben innenfor de ansattes kompetanseområder.

### 3. Lærertettheter

Som det fremgår av forrige avsnitt, har forslaget om en faglig leder-stilling til Honours og FPØ en utdanningsstrategisk begrunnelse. Det er ikke begrunnet ut fra studiepoengutvikling eller lærermangel i filosofi, selv om studentene på de tverrfaglige tilbudene gir verdifulle studiepoeng til IFIKK, og det er ikke alltid enkelt å finne lærere med relevant kompetanse til programemnene. Samtidig vil enhver ny filosofistilling øke lærertettheten i faget. Som det fremgår av de oppdaterte tabellene over lærertettheter, og med forbehold om studiepoengutviklingen fra 2023 og fremtidig forskningsprosjekttakkvisisjon, vil forholdstallet mellom lærertimer og vektete studiepoeng i filosofi (inkl. FPØ- og Honours- emnene som hører hjemme på IFIKK) etter en dupp i 2024 imidlertid igjen være over målet på 1 allerede fra 2025. Den kortvarige underdekningen er det mest forsvarlig å dekke med vikarbruk. Vikarene (trolig tre i kommende semester) brukes hovedsakelig på exphil, som utgjør mye av filosofenes undervisning og er en bærebjelke så vel i instituttets studietilbud som for økonomien. I stillingsplanen ble det satt av et fast antall lærertimer til exphil før beregningene av lærertetthet på filosofi ble beregnet. Dette timeantallet var basert på timebruken i årene 2018–20. Det er faggruppa i filosofi som har ansvar for å allokere lærerressurser til exphilundervisningen (inkl. sensur). Det forutsettes at exphil ikke behandles som en salderingspost, men sikres tilstrekkelige undervisningskrefter. Antall studiepoeng på exphil har sunket fra over 30 000 hvert eneste år 2018–21, med en *all-time high* på nesten 35 000 stp i det første pandemiåret 2020, til under 28 000 stp i 2022. Verken tallene for vårsemesteret 2023 eller de demografiske utsiktene tyder på noen snarlig tilbakevending til toppårene. Som det fremgikk av styrediskusjonen i forrige møte, er bildet likevel komplekst. Mye av variasjonen i antall studenter finner sted i selvstudiumsvarianten, som kun har effekt på undervisningsbehovet gjennom sensuren. Siden det aller meste av exphilundervisningen skjer på norsk, vil nyansatte eller midlertidig ansatte i rekrutteringsstillinger med undervisningsplikt (postdoker med mer enn to års ansettelse og gjennomføringsstipendiater) som kun kan undervise på engelsk, ikke uten videre møte utfordringene. Uforutsette frikjøp eller annet bortfall av undervisningsressurser kan gjøre planleggingen ekstra krevende – og medføre behov for midlertidige ansettelser for å løse akutte problemer.

På mellomlang sikt er det klassisk og kunsthistorie som har lavest lærertetthet. Lærertettheten på klassisk er særlig vanskelig å vurdere fordi alt tyder på at studiepoengproduksjonen i det første pandemiåret 2020 var ekstra god i klassisk. Å ansette flere klassikere fast med utgangspunkt i det som trolig var et *annus mirabilis*, virker uklokt. Derimot er det liten tvil om at klassisk har problemer med å dekke undervisningsbehovet ikke på grunn av forskningsprosjekter, men på grunn av verv og andre interne frikjøp som medfører midlertidig bortfall av lærerkrefter. Slike behov dekkes best gjennom vikarer, slik det har vært gjort på latin de siste semestrene.

### 4. Kunsthistorievikar

Kunsthistorie har det siste året fått et kraftig oppsving i prosjekttakkvisisjon. Den forskningsstyrken som kommer til uttrykk på denne måten, har ført til at selv den kraftige tilførselen av lærerkrefter som stillingsplanen medførte – fem nye stillinger i 2022 og 2023 – ikke er nok til å holde lærertettheten over 1. Spesielt innebærer tildelingen av ERC Consolidator Grant til Anna Grasskamp, som blir nesten helt frikjøpt når prosjektet starter høsten 2024, at den satsingen på utenomeuropeiske områder og underrepresenterte folk som den såkalte globale sør-stillingen i stillingsplanen innebar, paradoksalt nok blir borte fra undervisningstilbudet i prosjektperioden.

Stillingsplanmodellen innebærer at når lærertettheten i et fag over tid faller under 1 som følge av tilførsel av eksterne forskningsmidler med tilhørende frikjøp av lærere, skal det medføre faste ansettelser hvis økonomien tillater det. De usikre politisk-økonomiske konjunkturerne tilsier kanskje likevel en ekstra forsiktighet i den nåværende situasjonen, selv om det slår uheldig ut for kunsthistorie og visuelle studier. Siden undervisningstilbudet og den faglige profilen til faget et stykke på vei er i støpeskjeen som følge av den store utskiftingen i lærerstaben – fem nye faste

stillinger i løpet av ett år – er det heller ikke åpenbart hvilken del som burde styrkes permanent. I denne omgang, forutsatt at overføringen av ERC-prosjektet til UiO går i orden, foreslås det derfor å ansette en vikar for Grasskamp i prosjektperioden, som sammen med henne og prosjektmedarbeidere med undervisningsplikt kan utvikle undervisningstilbud knyttet til økologi og postkolonial kunsthistorie i Asia. Det vil gi ERC-prosjektet en undervisningsdimensjon og dermed realisere stillingsplanen på dette punktet, samtidig som lønnsforpliktelsene i første omgang begrenses til prosjektperioden.

#### *5. Bistilling til Centre for Philosophy and the Sciences*

I diskusjonssaken 9. november (D-sak 3) om varig liv for CPS etter avslutningen av perioden som et av HF's faglig prioriterte områder (FPIII), var det unison tilslutning til forslaget om videreføring i form av en egen 20 % bistilling og driftsmidler til å oppholde en høyere aktivitet enn instituttets vanlige forskergrupper. For ordens skyld fremmes forslaget om å fortsette senteret i ny form som egen vedtakssak. Siden stillingen berører stillingsplanen, fremmes denne delen av CPS-fortsettelsen også her.

#### *6. Økonomiske virkninger og egenfinansierte stipendiater*

Den økonomiske virkningen av de stillingene som foreslås i pkt 2, 4 og 5 over, er inkorporert i den langtidsprognosen som er vedlagt i V-sak 7. Det er dog bare budsjettet for 2024 som er gjenstand for vedtak; langtidsprognosen er bare til orientering. I prognosen er det også lagt inn to egenfinansierte stipendiatstillinger med oppstart høsten 2025 – samtidig med de stipendiatstillingene vi får fra fakultetet – etter mønster av de to egenfinansierte stipendiatstillingene i budsjettet for 2024. Sistnevnte var begrunnet i behovet for (og den finansielle muligheten til) å kompensere for fakultetets såkalte stipendiatgrep i 2022-budsjettet, som innebar at IFIKK fikk lønnsmidler for to stipendiater mer enn instituttet fikk lov til å utlyse. Å egenfinansiere to nye stipendiatstillinger med oppstart i 2025 kan ikke ha en slik begrunnelse, men må begrunnes ved at instituttet ønsker flere rekrutter enn de vi får fra fakultetet, og at vi i den nåværende økonomiske situasjonen har råd til å lønne dem. Dersom de økonomiske utsiktene skulle forverre seg vesentlig i løpet av 2024, for eksempel dersom UiO og HF som følge av endringene i regjeringens finansieringsmodell skulle endre fordelingsmodellen til ugunst for IFIKK, vil vi ha mulighet til å la være å utlyse de to egenfinansierte stipendiatstillingene selv om de er lagt inn i langtidsprognosen. Diskusjonen om disse stillingene vil følge høsten 2024, som en del av neste års HF-stipendiatfordeling og budsjettprosess. Det fremmes derfor ikke et eget vedtaksforslag om dette nå.

#### *Forslag til vedtak:*

Det utlyses en stilling som førsteamanuensis i filosofi for å dekke behovet for faglig ledelse av studieretningen for humaniora i Honoursprogrammet og for bachelorprogrammet Filosofi, politikk og økonomi (FPØ). Den som tilsettes i stillingen, må ha evne og vilje til å lede de to studietilbudene ved tiltredelse. Faggruppa i filosofi bes utforme forslag til utlysningstekst i samråd med lederne for de to studietilbudene.

Under forutsetning av at IFIKK blir vertsinstitutt for ERC-prosjektet EcoArt, utlyses et vikariat for Anna Grasskamp i perioden 2025–29 som førsteamanuensis i kunsthistorie og visuelle studier. Faggruppa i kunsthistorie og visuelle studier bes utforme forslag til utlysningstekst i samråd med prosjektleder.

Det utlyses en 20 % bistilling som førsteamanuensis i Philosophy and the Sciences 2025–28 for å videreføre aktiviteter innenfor dette fagområdet etter at CPS i 2024 opphører som Faglig prioritert HF-område. Faggruppa i filosofi bes utforme forslag til utlysningstekst i samråd med CPS's styringsgruppe.